

Leerpad 5 | Kom in actie

In dit leerpad onderzoeken leerlingen hoe hun dagelijks handelen van invloed is op de mensen en de maatschappij om hen heen. Op welke manieren komen mensen in actie tegen discriminatie? En wat kan je zelf doen? In de handleidingen van de verschillende lessen vind je tips en verdiepingsvragen die je helpen bij groepsdiscussies.

Thema's

Mensenrechten, discriminatie, activisme, rolmodellen

Doelgroep

Leerpad 5 is geschikt voor 13 jaar en ouder. De online toolbox bevat open vragen die leerlingen op hun eigen niveau kunnen onderzoeken. De lessen zijn in te delen in:

● eenvoudig → ● ● verdiepend → ● ● ● complex.

Benodigheden

Leerling:

Laptop/tablet/smartphone

Koptelefoon/oortjes

Internetverbinding

Papier

Pen

(gratis) Studentaccount óf

Docent:

Beamer & geluidsversterking

Internetverbinding

Opbouw

Dit leerpad bestaat uit drie lessen. Iedere les bestaat uit een aantal stappen. In de handleiding van elke les vind je onder 'structuur' tips & verdiepingsvragen per stap, die je de mogelijkheid geven om je les uit te breiden.

Les

Thema	Tijdsduur	Samenvatting
Discriminatie, actie	50 min.	Leerlingen onderzoeken wat actie ondernemen inhoudt en bespreken redenen om bij een geval van discriminatie wel of niet in actie te komen.
Mensenrechten	85 min.	Leerlingen gaan na op welke wijze mensenrechten betrekking hebben op hun eigen leven en dat van anderen. Ze analyseren drie klachten bij het Europese Hof voor de Rechten van de Mens en wie daarbij betrokken waren.
Rolmodellen, activisme	50 min.	Leerlingen wisselen aan de hand van vijf situaties van ongelijke behandeling van mening en gedachten.

Les 5.1 | Actie en verandering

In deze les maken leerlingen kennis met twee vormen van in actie komen na een antisemitische aanslag op een synagoge in Kopenhagen in 2015. Ze luisteren naar Anna en Naveed, die zich allebei hebben uitgesproken en beiden actief zijn binnen hun eigen gemeenschap. Allebei vertellen ze over de impact van hun acties. Leerlingen bespreken redenen om wel of niet in actie te komen. Ze krijgen de gelegenheid om verschillende afwegingen te maken en voor zichzelf te bedenken dat er in situaties waarin discriminatie voorkomt redenen zijn om wel of niet in actie te komen.

Leerdoelen

- Leerlingen leren objectief en met een onderzoekende houding naar een foto kijken.
- Leerlingen maken kennis met twee acties van solidariteit.
- Leerlingen onderzoeken de voor en tegens van in actie komen

Niveau

Structuur (50 minuten)

Tijdsduur	Stappen	Vorm	Tips & verdiepingvragen
±5 min.	Introductie in actie komen	Klassikaal	Laat een leerling de introductietekst voorlezen, zo zorg je voor een gezamenlijk begin van de les.
±10 min.	Stap 1 In actie komen	Individueel/ klassikaal	Vertraag het proces van denken en observeren. Zorg ervoor dat de leerlingen echt beschrijven wat ze in de afbeelding zien, in plaats van maar wat te raden. Vertraag het proces van denken en observeren door onderzoekende vragen te stellen. De volgende verdiepingvragen kunnen hierbij helpen: - Waarom zeg/denk je dat? - Is dat iets wat je denkt of wat je ziet?
±20 min.	Stap 2 Een actie onderzoeken	Klassikaal/ individueel/ tweetallen	Bekijk de video's van _____ en _____ gezamenlijk. Door deze twee voorbeelden in samenhang te bespreken realiseren leerlingen zich dat zowel Anna als Naveed gevolgen ondervonden van de aanslag en dat er wel degelijk manieren zijn waarop omstanders of voorbijgangers in actie kunnen komen. Neem de tijd om met je leerlingen te bespreken wat de impact van Anna's en Naveeds verhaal en de beschreven gebeurtenis op hen is. De gewelddadige aanslag kan sterke emoties oproepen en het is belangrijk die te onderkennen. De 'Zeg het met je hand'-methode stelt iedereen in staat zijn gedachten te ordenen. Door eerst in tweetallen uit te wisselen, krijgen leerlingen de kans hun reacties zelf onder woorden brengen.

Tijdsduur	Stappen	Vorm	Tips & verdiepingsvragen
			<p>Iedereen die wil draagt vervolgens bij aan de klassendiscussie. Neem de tijd voor de uitwisseling met de hele klas.</p> <p>De volgende verdiepingsvragen kunnen hierbij helpen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Waarom denk je dat Anna zich openlijk heeft uitgesproken over de aanslag? - Waarom denk je dat Naveed de herdenking heeft bijgewoond?
±10 min.	Stap 3 Wel of niet in actie komen?	Individueel/ klassikaal	<p>Overweeg wat geschikter is, een discussie in tweetallen of als klas. Afhankelijk van de dynamiek in de klas en de ervaringen van de leerlingen zal de ene woordenwolk groter of gevarieerder zijn dan de andere. Het is niet ongebruikelijk dat de redenen die leerlingen opschrijven om niet in actie te komen verbonden zijn met negatieve gevoelens als angst, machteloosheid of gevaar. Het is belangrijk om te erkennen dat er redenen zijn om niet in actie te komen die legitiem zijn. Anderzijds kunnen alle leerlingen er baat bij hebben om ook stil te staan bij de empowering ervaring van in actie komen door naar de voordelen te kijken, op zowel persoonlijk als maatschappelijk vlak.</p>
±5 min.	Stap 4 Terugblik	Individueel/ Klassikaal	<p>Leerlingen kijken terug naar de woordenwolk van het begin van de les en denken na over wat ze hebben geleerd door de vraag opnieuw te beantwoorden.</p>

In deze les zullen leerlingen inzien dat mensenrechten van invloed zijn op hun eigen leven en dat van anderen. Het Verdrag van de Rechten van het Kind wordt als referentiepunt genomen om duidelijk te maken wat het juridische gewicht van mensenrechten is. Leerlingen kunnen zich buigen over één van de drie rechtszaken voor het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Ze lichten de rechtszaak voor de klas toe waardoor ze niet alleen begrijpen hoe de mensenrechten zijn geschonden en hoe daarvoor juridische genoegdoening wordt verkregen, maar ook zien welke actoren bij de zaken betrokken zijn.

Leerdoelen

- Leerlingen leren op welke manieren mensenrechten van belang zijn voor hun eigen leven.
- Leerlingen leren inzien wat het verband is tussen mensenrechten en in actie komen.
- Leerlingen onderzoeken drie gevallen van discriminatie waarbij jongeren betrokken waren en van wie hun rechten met succes zijn verdedigd voor het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

Niveau

Structuur (85 minuten)

Tijdsduur	Stappen	Vorm	Tips & verdiepingsvragen
±5 min.	Introductie In actie komen	Klassikaal	Laat een leerling de introductietekst voorlezen, zo zorg je voor een gezamenlijk begin van de les.
±10 min.	Stap 1 Een mens zijn	Individueel/ Klassikaal	Help leerlingen om bij de bespreking van de twee woordenwolken het verband te leggen tussen de twee vragen: namelijk dat elk mens rechten heeft. De rechten vormen de basis voor de erkenning van menselijke waardigheid. Leerlingen kunnen sceptisch zijn, want vaak zijn ze op de hoogte van schendingen van mensenrechten. Hou deze gedachten vast, die komt namelijk in de tweede helft van deze les aan de orde.
±10 min.	Stap 2 Een normale dag	Individueel	Leerlingen bedenken dagelijkse activiteiten van een normale dag en rangschikken deze van minst tot meest belangrijk.
±10 min.	Stap 3 Een dag met rechten	Individueel/ Tweetallen	Leerlingen koppelen hun dagelijkse activiteiten aan mensenrechten. Houd na het zelfstandig werken aan 'een normale dag' en 'een dag met rechten' wat tijd over voor een korte discussie in tweetallen. Zo kunnen leerlingen zich persoonlijk met het onderwerp verbinden. De klassendiscussie moet bewaard worden voor de volgende stap.

Tijdsduur	Stappen	Vorm	Tips & verdiepingsvragen
±10 min.	Stap 4 Ingewikkelde rechten	Klassikaal	Uit het overzicht zal blijken welke rechten je leerlingen het meest gecompliceerd vinden. Dit kan betrekking hebben op hun eigen leven, kwesties op school of in de maatschappij. Neem de tijd om een paar voorbeelden te bespreken. Een discussie over de voorbeelden met de hoogste scores ligt voor de hand, maar vergeet niet op te merken dat ook rechten die maar door één of enkele leerlingen werden gekozen een discussie waard zijn, als er genoeg tijd voor zou zijn. Help leerlingen onder woorden te brengen waarom ze het problematisch of ingewikkeld vinden om in hun dagelijks leven ten volle van de gekozen rechten te genieten.
±10 min.	Stap 5 Verdrag voor de rechten van het kind	Individueel/ Tweetallen	Deze stap vormt een introductie tot het werken met concrete voorbeelden van mensenrechtenschendingen. De korte tekst over het Verdrag is opgenomen om leerlingen de rechten te laten bezien in de context van het internationale recht. De opdracht over formuleringen en woorden helpt leerlingen om te focussen op wat ze belangrijk vinden in een tekst. Leerlingen kunnen hun antwoorden in tweetallen bespreken.
±30 min.	Stap 6 Actie en rechten	Groepsdiscussie	Vorm groepjes of laat de leerlingen zelf groepjes vormen. Moedig de groepjes aan om verschillende rechtszaken te kiezen zodat elke zaak door minstens één groepje behandeld wordt. De presentatie voor de klas biedt leerlingen de kans om de hoofdzaken van de kwestie onder woorden te brengen en te zeggen wat hen aan de kwestie raakt. Als meer dan één groepje dezelfde rechtszaak behandelt, vergelijk dan wat ze van de uitkomst van de zaak vinden.

Les 5.3 | ...en kom in actie!

In deze les luisteren leerlingen naar vijf voorbeelden van acties door leeftijdgenoten en kiezen er één uit om nader te bestuderen. In groepjes bespreken ze vervolgens voorbeelden van discriminatie en kiezen ze uit de lijst met actievormen hoe ze zelf in actie kunnen komen in dit geval van discriminatie. Het doorlopen van deze stappen dient als voorbereiding op het opstellen van een eigen actieplan door de leerlingen. Die laatste stap hoeft niet per se in de route afgerond te worden. Het is een intensieve stap die tijd en zorgvuldige supervisie vraagt wil het een leerzame ervaring zijn voor de leerlingen en waardevol voor hun eigen omgeving.

Leerdoelen

- Leerlingen raken geïnspireerd door voorbeelden van jongeren die op verschillende manieren in actie gekomen zijn tegen discriminatie.
- Leerlingen leren om een eigen plan van actie voor te bereiden en te ontwikkelen.

Niveau

Structuur (50 minuten)

Tijdsduur	Stappen	Vorm	Tips & verdiepingsvragen
±5 min.	Introductie In actie komen	Klassikaal	Laat een leerling de introductietekst voorlezen, zo zorg je voor een gezamenlijk begin van de les.
±10 min.	Stap 1 De actievoerders	Klassikaal	Bekijk gezamenlijk de
±5 min.	Stap 2 Over de actievoerders	Individueel/ groepsdiscussie	De door de vijf jongeren beschreven acties verschillen wat betreft mate van betrokkenheid en maatschappelijke inzet: van actief worden in een NGO of het helpen van mensen in nood, tot een simpele overdenking van hun eigen discriminerende gedrag.
±15 min.	Stap 3 Maak groepjes	Groepsdiscussie/ Klassikaal	Leerlingen kiezen een voorbeeld van een discriminerende situatie en kiezen in groepen welke vorm van actie hiertegen gevoerd kan worden. Wanneer leerlingen zelf met suggesties komen voor vormen van actie mogen ze die ook gebruiken. Als leerlingen het moeilijk vinden om deze vraag te beantwoorden, help ze dan om andere NGO's te onderzoeken die op dit gebied actief zijn of zich bezighouden met deze vorm van discriminatie.
n.v.t.	Stap 4 Actieplan	Tweetallen/ klassikaal	Als de klas de tijd en motivatie heeft om aan hun eigen actieplan te werken, stel ze dan voor hun actie daadwerkelijk uit te voeren; zo zullen ze praktische ervaring opdoen met teamwork samenwerken in een team en projectmanagement. Het kiezen van een onderwerp moet zorgvuldig worden begeleid. Als meerdere groepjes aan plannen werken, bedenk dan wie beschikbaar zouden kunnen zijn voor ondersteuning en begeleiding.

Tijdsduur	Stappen	Vorm	Tips & verdiepingsvragen
			<p>Jongeren zijn vaak (over)ambitieuw en zich niet bewust van de tijd die het kost om een schijnbaar eenvoudig evenement te organiseren. Empowerment slaagt als gestelde doelen worden gerealiseerd. Op school en daarbuiten zijn er wellicht ervaren mensen (leeftijdgenoten of volwassenen) die als mentor willen optreden voor een groep.</p> <p>Deze stap kan als huiswerk worden opgegeven.</p>
n.v.t.	Stap 5 Laat je inspireren	n.v.t.	<p>Wij hopen voorbeelden uit heel Europa te kunnen toevoegen om anderen te inspireren ook een plan te ontwikkelen. Moedig daarom je leerlingen aan om hun activiteiten te documenteren met goede foto's. Mocht je een actieplan insturen, vergeet dan niet je docentcontactgegevens te vermelden voor het geval we contact met je willen opnemen. De informatie kan worden ingestuurd in de eigen taal.</p>